

Jonna Jepsen

Præmaturspecialisten

Forfatter * Foredragsholder * Underviser * Specialkonsulent
www.jonnajepsen.dk * www.praematurspecialisten.dk

1

© Jonna Jepsen

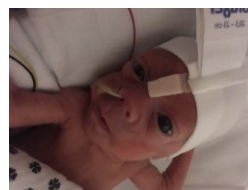

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud

2

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Statistik

Antal for tidligt fødte børn pr. år i Danmark

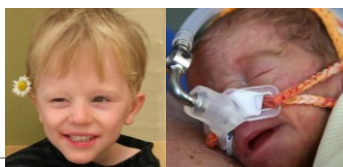
- 3.700 børn/år af 60.500 i 2020 = 6,1%
  - Uge 32-36: 5,1% (3.094, heraf 39 dødfødte)
  - Uge 28-31: 0,6% (384, heraf 27 dødfødte)
  - Før uge 28: 0,4% (215, heraf 59 dødfødte)
- 25% flere f.t. fødsler fra 1995 til 2004
- Stabilt på 6-7% siden 2009

Kilde: Rigshospitalet

3

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Program

Den spæde starts betydning på sigt

Typiske symptomer på senfølger

Hvad kan vi gøre?

*Pædagogisk tilgang
Sansemotorisk fokus
Forældresamarbejde*

4

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn Den spæde starts betydning på sigt

5

© Jonna Jepsen

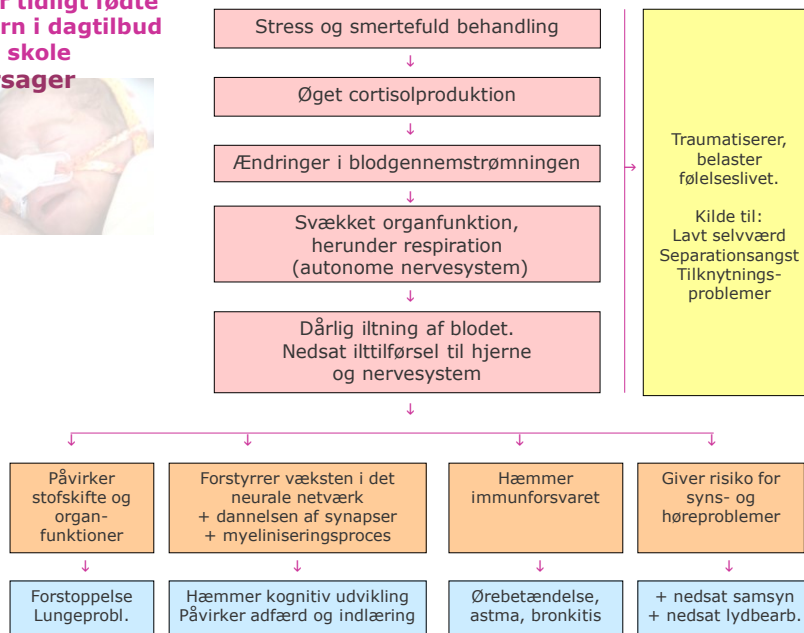
For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Senfølger og deres årsager

6

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn i dagtilbud og skole Årsager

© Jonna Jepsen

7

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Senfølger og deres årsager

Fundamenternes indflydelse på personlighedsdannelse

- Stresstærskel/stresshåndtering
- Praktiske og personlige færdigheder, selvstændighed
- Selvtillid, selvforståelse, selvværd
- Social kompetence/adfærd
- Tilknytning

Kognitivt fundament

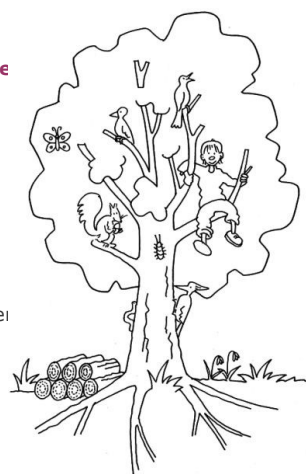
- Sprog
- Hukommelse
- Opmærksomhed/koncentration
- Indlæringsevne, problemløsningsevne, evne til at ræsonner

Følelsesmæssigt fundament

- Veldækkede behov
- Nære og trygge relationer
- At blive forstået, rummet, set, mødt og elsket
- Forløste traumer

Kropsligt fundament

- Balance
- Følesans
- Muskel-/led-sans, herunder grov- og finmotorik, kropsfornemmelse og -bevidsthed
- Syn/hørelse – samsyn/-hørelse, motorik og koordination
- Fysiologiske forhold i hjerne og nervesystem, herunder arousalniveau
- Ernæring, søvn, immunforsvar

© Jonna Jepsen

8

For tidligt fødte børn Typiske symptomer på senfølger

9

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer på følger af for tidlig fødsel

- Spædbarnet (29)
- Primære sanser (30)
- Nervesystem og sansemotorik (31-33)
- Arbejdshukommelse (34)
- Følelsesmæssige vanskeligh. (35-36)

**Hvilke udfordringer og
reaktionsmønstre
ser I typisk hos børnene?**

10

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn Hvad kan vi gøre? - pædagogisk tilgang

© Jonna Jepsen

11

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

- Parathed for pasning (38)
- Brobygning BH-skole (39)
- Struktur dagtilbud/skole (40/41)
- Udviklende pædagogik (42/43)
- Neuropædagogik (44-47)
- Socialt samspil (48)
- Barnets positive intention (49)
- Voksnes bevidsthed (50)

**Hvilke særlige pædagogiske behov
ser I hos børnene?**

© Jonna Jepsen

12

For tidligt fødte børn Hvad kan vi gøre? - sansemotorisk fokus

13

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Sansemotivering påvirker koncentration og opmærksomhed:

- Koncentration kræver opmærksomhed
- Opmærksomhed kræver normal vågenhedsgrad i hjernestammen
- Hjernestammen forstår ikke ord, men sansninger
- Hjernestammen skal stimuleres hver gang barnet skal præstere

(Brodersen & Pedersen)

14

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Sansemotorisk stimulering i praksis ved lav arousal – vækkende

- Massere hinanden
- Dreje rundt (temposkift)
- Klappe på krop, arme og ben
- Klappe benene på kryds
- Vælte hinanden; hænder/skuldre
- Prikke sæbebobler med øjeklap
- Slå balloner med øjeklap

Sansemotorisk stimulering i praksis ved høj arousal – dæmpende

- Slå balloner med øjeklap
- Prikke sæbebobler med øjeklap
- Vælte hinanden – hænder/skuldre
- Klappe benene på kryds
- Klappe på krop, arme og ben
- Dreje rundt (temposkift)
- Massere hinanden

© Jonna Jepsen

15

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Sansemotorisk stimulering i praksis

- Sansestimulere dagligt via leg, meningsfuld aktivitet, positivt samvær
- Regulere arousal via sanserne og emotionel tilgang
- Dele børnene op i forhold til høj og lav arousal
- Give muligheder for fri leg og kropslig udfoldelse, gerne i naturen
- Lade barnet være med til det praktiske, tegne, male, klippe
- Lade barnet sidde på gulvet
- Omslutning, holde fast om, kropskontakt, vand, massage
- Hængekøje, sansegynge, foot swing, dimseting
- Luftpude, sansevest, tyngdepuder, Sensit
- Opprioritering af praktisk, kreativ og musisk aktivitet i skolen

© Jonna Jepsen

16

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Anvendelse af hjernens kontrolkapacitet:

- At spille et instrument: 85 %
- At dyrke sport: 45 %
- Målrettet sansestimulering: 70 %

Forskning har vist, at musik træner koncentrationsevnen, udvikler sprog-evner, fremmer læseevnen, udvikler empati og kreativitet (Kjeld Fredens).

At lære et nyt sprog øger udviklingen og organiseringen af neurale forbindelser i hjernen. Det at øve et andet sprog med mennesker er det vigtigste **og mest effektive** aspekt. [Kilde](#).

© Jonna Jepsen

17

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Afskærmning

- Skærme barnet mod for mange stimuli – små grupper, enkle rammer
- Give hyppige pauser og mulighed for hvile
- Rolige bevægelser og omgivelser
- Tale med afdæmpet, rolig og venlig stemme
- Korte dage i pasningstilbud og skole
- Afstemme indre og ydre miljø:
normering, indretning, pladsforhold, hygiejne, lydniveau, lys

© Jonna Jepsen

18

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Det omgivende miljø

- Lyddæpende foranstaltninger, hovedtelefoner med stille musik
- Rolige flader, dæmpede farver, få ting
- Middel dæmpet belysning
- Afstand til sidekammerat uden for berøringszone
- Adgang til sansestimulerende aktiviteter
- Gode pladsforhold, mulighed for at være i naturen;
  - *Ilt, ro, kropsbevidsthed, sansestimulering, hjerneudviklingen, humør, samspil, selvfølelse*
  - *Studie, børns foretrukne aktivitet: 60 % at være i naturen, 48 % gaming, 75 % skærm: naturpræferencen er steget med 8 % på 1 år (2021-2022)*

© Jonna Jepsen

19

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Kan I implementere sansemotorisk fokus i endnu højere grad?

© Jonna Jepsen

20

For tidligt fødte børn Hvad kan vi gøre? - forældresamarbejde

21

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

- Traumer (58)
- Følelsesmæssige forudsætninger (59)
- Konkret i samarbejdet (60)

**Hvad påkalder sig ekstra fokus
i forældresamarbejdet?**

22

© Jonna Jepsen

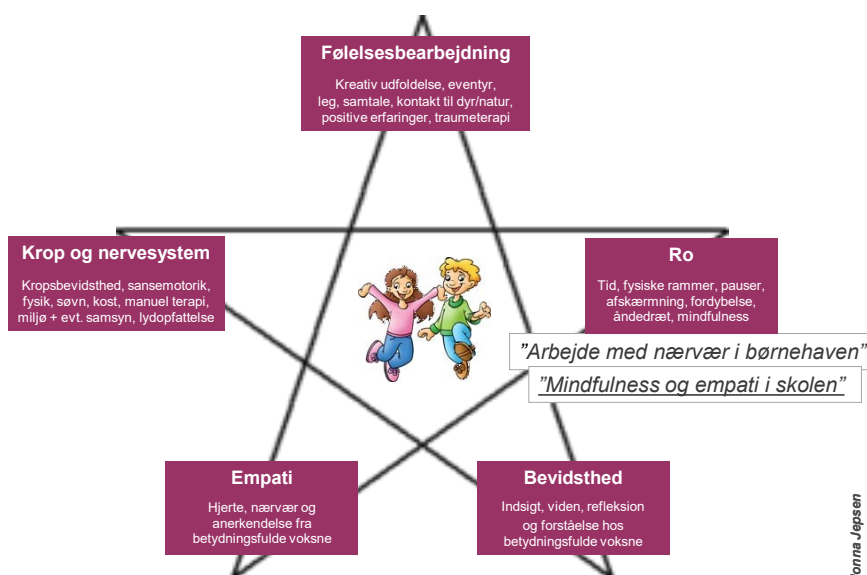

For tidligt fødte børn Helhedsperspektiv

23

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

24

© Jonna Jepsen

**For tidligt fødte i pædagogiske tilbud
Afrunding på dagen**

Spørgsmål og tanker

Tak for i dag

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud
Supplerende info

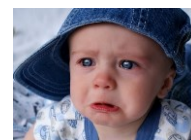

27

28

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på forstyrret nervesystem og sansemotorik hos spædbarnet

- Er hypersensitivt – overstimuleres nemt:
  - Græder meget
  - Bange for hurtige bevægelser
  - Bryder sig ikke om babymassage og at blive nusset
  - Er apatisk/inaktivt
  - Græder ved bad, vask, bleskift og af- og påklædning
  - Har vanskeligheder med øjenkontakt
  - Søvnproblemer
  - Har kropslig uro
- Problemer med at die, med sut og med at spise fast føde
- Er utryk ved fremmede mennesker og i fremmede omgivelser
- Sover bedst i kendte omgivelser og med omslutning af kroppen

29

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på forstyrret nervesystem og sansemotorik hos førskole- og skolebarnet

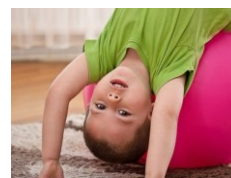
- Sen og hæmmet motorisk udvikling, ofte tågænger
- Muskel-led-sans:
  - Klodset, ukoordinerede bevægelser, støder ind i ting
  - Vælter ting, er generelt desorganiseret
  - Nedsat kropsbevidsthed (*temperatur, vandladning, sult*)
- Balance:
  - Bliver let svimmel, vil ikke have hovedet nedad
  - Kan snurre vildt og uhæmmet
  - Tendens til køresyge
- Følesans:
  - Kravler med knyttede hænder
  - Præferencer i forhold til tøj, hår m.m.
  - Bryder sig ikke om lette berøringer
  - Undgår berøring med beskudte og klistrede ting
  - Foretrækker karbad frem for bruser
  - Føler ubehag ved at have bare fødder på visse underlag
  - Høj smertetolerance/manglende smertereaktion

30

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på forstyrret nervesystem og sansemotorik hos førskole- og skolebarnet (fortsat)

- Hyperaktiv, i konstant bevægelse uden mål og mening
- Hypoaktiv, langsomme bevægelser, brug for tid
- Hypersensitiv og forsigtig
- Hyposensitiv og grænseløs i adfærd
- Aggressiv eller passiv/inaktiv adfærd
- Kropslig uro
- Impulsstyret
- Lav stresstærskel
- Utryk ved nyt
- Dagdrømmer
- Svært ved at tage imod kollektive beskeder
- Svært ved at indgå i leg og socialt samspil, søger voksenkontakt

31

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på forstyrret nervesystem og sansemotorik hos førskole- og skolebarnet (fortsat)

- Længe om at blive renlig
- Forsinkede reaktioner
- Udfører rituelle handlinger
- Tale- og sprogproblemer eller -forsinkelse
- Spiseproblemer
- Søvnproblemer
- Har svært ved at registrere/regulere kropstemperatur
- Lav vækst; sammenhæng ml. stressreaktioner og det naturlige væksthormon

32

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn i institution og skole Typiske symptomer

Indikationer på forstyrret nervesystem og sansemotorik hos førskole- og skolebarnet (fortsat)

- Perceptuelle og kognitive vanskeligheder
  - koordinere sanseindtryk
  - modtage og forstå kollektive beskeder
  - koncentrere sig og fastholde opmærksomheden
  - kontrollere egen adfærd, selvregulering
  - huske
  - ræsonnere
  - indlære

33

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn i institution og skole Typiske symptomer

Indikationer på svækket arbejdshukommelse:

- Ufuldstændig genkaldelse. Glemmer information helt eller delvist
- Manglende evne til at huske og følge instrukser i flere trin
- Manglende overblik over processer af kompleks struktur
- Opgiven. Især over for en sammensat opgave

34

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på følelsesmæssige vanskeligheder

- Samspils- og tilknytningsproblemer
- Traumereaktioner som utryghed, ængstelse, angst, separationsangst
- Tanker og snak om døden
- Tilbageholdenhed, indesluttethed, social isolation, tilknytning til få
- Kan udvikle et forsvar, der minder om autismetilstand
- Aggressiv eller destruktiv tilstand/strategi og nedsat empati
- Uro og opmærksomhedskrav
- Lavt selvværd og negativ selvopfattelse

35

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Typiske symptomer

Indikationer på følelsesmæssige vanskeligheder (fortsat)

- Koncentrationsbesvær
- Lav selvtillid: Manglende mod på nyt
- Manglende lyst til aktiviteter og initiativer
- Er perfektionist og præstationsorienteret
- Problemer i indlæring og social kontakt
- Mavepine eller hovedpine
- Urolig søvn og mareridt
- Fækal inkontinens og/eller enuresis

36

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn Pædagogisk tilgang

© Jonna Jepsen

37

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Barnets følelsesmæssige parathed for pasning

- Separationsangst – støtte ved adskillelse
- Sen opstart i dagtilbud
- Valg af dagtilbud
- Lang og nænsom indkøringsperiode
- Antal timer i dagtilbud
- Barnets følelsesmæssige behov
- Gæstedagpleje
- Udflugter og andre afvigelser fra hverdagen
- Orlov med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (TAF)

© Jonna Jepsen

38

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

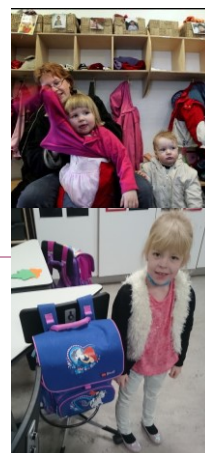
Brobygning fra børnehave til skole

- Køre forbi skolen mange gange før start
- Afholde møde med de fremtidige pædagoger/lærere m.fl. inden start
- Lade barnet møde fremtidige pædagoger/lærere/kammerater inden start
- Invitere fremtidige lærere på besøg i børnehaven
- Tage billeder af skolen og af pædagoger/lærere/børn
- Tegne og fortælle for barnet, hvad det vil sige at gå i skole
- Give barnet noget med i skole, som gir tryghed
- Info til forældre: holde eftermiddage/aftner fri en periode
- Hjælpe med at lave legeaftaler med nye kammerater
- Informere barnet grundigt om dagens program/skema (inkl. frikvarter, spising, SFO)
- Eventuelt skoleudsættelse

39

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Struktureret dag i institution og skole/SFO

- God tid derhjemme om morgenen
- Fast afleveringstidspunkt
- Aflevere til en tryk base med fast ritual
- Fast morgenritual i institution og SFO
- Fast plads i garderoben og ved bordet/i klassen
- Fast dags- og ugerytme – ritualer og genkendelighed
- Information til barnet om hentetid og hvem, der henter
- Hyppige og strukturerede pauser indlagt i dagsrytmen

40

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Struktureret dag i institution og skole/SFO (fortsat)

- Strukturerede og guidede overgangsfaser.
For de små:
  - sange
  - gå på række
  - et eller to børn ad gangen
- Vurdere effekten af skift hjem-SFO-skole-SFO-hjem
- Veksle mellem fordybelse og udadvendt fri leg/handlende aktivitet
- OBS på barnets behov ved udflugter, arrangementer og lejrskole

© Jonna Jepsen

41

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

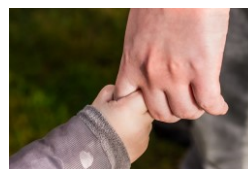
Udviklende og kompetencefremmende pædagogik

- Voksent lederskab i samspillet; nænsomt, trygt, vejledende og fast
- Vise forståelse og tillid
- Spejle og anerkende barnets følelser
- Bruge positive formuleringer
- Når sindet koger over:
  - Lære barnet at gå lidt væk, tage 3 dybe vejrtrækninger, tælle til 10
- Tale med barnet om følelser/reaktioner, når der er ro på

© Jonna Jepsen

42

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Udviklende og kompetencefremmende pædagogik (fortsat)

- Begrænse ros;
– kan skabe afhængighed, fejlundgåelse, kreativitetshæmning, lavt selvværd
- Anerkende barnets processer
- Tilpasse krav til den enkeltes forudsætninger ud fra nærmeste udviklingszone
– giver succesoplevelser/selvtillid
- Give hvert barn et ansvarsområde – at gøre en forskel
- Inddrage børnene i hverdagens gøremål

43

© Janna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Pædagogik med neurologisk effekt

- Bruge interesseområder som motivation for koncentration, initiativ og læring;
Motivation → lyst → succes → selvtillid
- Afdække om barnet er visuelt eller auditivt funderet
- Skifte mellem fordybelse og udadvendt leg/aktivitet, pauser
- Eksperimenterende og engagerende læring – hands on
- Begrænse brugen af digitale medier, bruge analoge læremidler
- Lave aftaler på forhånd
- Forberede og give klare, specifikke opgaver/beskeder (*impulsstyring*)
- Struktur, rutiner, ritualer, faste rammer, forudsigelighed, genkendelighed

44

© Janna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Pædagogik med neurologisk effekt *(fortsat)*

- Hjælpe med at planlægge handlinger og tanker i sekvenser
- Hjælpe med at definere og visualisere mål/delmål
- Hjælpe med og give tid til reflekterende tænkning;
(gi'r langtidshukommelsen basis for at lagre informationer)
- Give indflydelse svarende til alder
- Individuel tilgang – hvert barn er unikt

© Jonna Jepsen

45

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Pædagogik og indsats med neurologisk effekt *(fortsat)*

- Visuel kommunikation/Piktogrammer/Apps (*MobilizeMe, Tiimo*)
- Huskespil, puslespil;
(koncentration, hukommelse, symboltolkning, planlægning, tænke fremad)
- Musisk udfoldelse eller lytning;
(koncentration, hukommelse, sprog, læsning, empati, kreativitet)
- Kreative processer
(følelsesbearbejdning og ro i nervesystemet)
- Marte Meo
- Kropskontakt, afgrænsning, baser
- Søvn er en meget vigtig faktor;
(nervesystem/hjerne, organer, følelsesliv restituerer, hukommelsen bygger op i dybe søvnfaser)

© Jonna Jepsen

46

For tidligt fødte børn i skole og SFO Hvad kan vi gøre?

Pædagogik med neurologisk effekt: Hukommelse

- Give barnet ansvar for at huske en bestemt ting:
Lad det fx lave en seddel med en tegning eller besked
- Anspore barnet til at lægge et kært øje ind i huskeøvelsen
- Sikre en høj grad af motivation; lagring optimeres
- Mange gentagelser af aktiviteter træner hukommelsen
- Læring og lagring gennem kroppen og sanserne
- Opmærksomhed på læringsstile
- Hjælp til arousal-regulering

47

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Støtte til det sociale samspil

- Hjælpe barnet til at udtrykke behov og følelser
- Sætte ord på de andre børns følelser
- Hjælpe med at afklare legens/sociale spilleregler og skabe forudsigelighed
- Skabe rolige rammer om legen, kun få børn sammen
- Høj grad af voksenstyring i dagtilbud
- Give barnet tid til at vænne sig til nye børn, lege og aktiviteter (*aflæse kropssprog*)
- Give mulighed for at være udendørs og i naturen
- Bruge fødselstema til de større børn
- Primærpædagog tilknyttet i dagtilbud
- Vokseninvolvering i frikvarterer og SFO/klub

48

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Den positive intention bag enhver reaktion

Følelse/tilstand, der forårsager reaktion:	Barnets behov og positive intention:
Overstimuleret	Pauser, ro, tydelige rammer, struktur
Presset	Tilpassede krav og rammer
Uretfærdighed	Mindre stress og mere overskud
Svært ved skift mellem aktiviteter	Forberedelse og voksenstøtte til skift
Svært ved at læse andres signaler	Voksen- eller vennestøtte
Alene/mindre værd	At blive set og inddraget i positivt samvær
Frustration/aggression afledt af skærmafængighed	Nye skærmvaner <i>(foranlediget af voksne)</i>
Overordnet	Restituering af nervesystem/følelsesliv

49

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Voksnes egen tilstand og bevidsthed

- Balance/overskud har stor betydning
- Når jeg har ro, har jeg også styringen
- Den voksne er rollemodellen, som barnet efterligner
- Autenticitet skaber tryghed og tillid
- Være bevidst om mønstre fra egen barndom kontra bevidst pædagogik

50

For tidligt fødte børn Kravsætning og konflikthåndtering

© Jonna Jepsen

51

For tidligt fødte børn i institution og skole Hvad kan vi gøre?

Kravsætning og konflikthåndtering/-forebyggelse

- Opsæt faste regler og rammer og fasthold dem *hver* gang; bestemt men kærligt
- Tag samtaler med barnet under rolige forhold
- Spørg ind til, hvad der er svært/kedeligt/frustrerende m.v. for barnet;
- *hvorfor, og hvilke bud barnet har på at ændre på det*
- Forstå signaler og vejlede. Undgå at irettesætte eller skælde ud
- Arbejd på at finde årsagerne til den gode intention bag barnets reaktioner
- *Kraftig reaktion kan vise behov for ro, pause, struktur, retfærdighed, positiv kontakt*

© Jonna Jepsen

52

For tidligt fødte børn i institution og skole Hvad kan vi gøre?

Kravsætning og konflikthåndtering/-forebyggelse

- Bliv enig med barnet om strategier og løsningsmodeller. Fx:
  - Gå lidt væk, tage 3 dybe vejrtrækninger, tælle til 10
  - Lade barnet slå i en pude/madras eller sparke til fx en jordtue
  - Finde en voksen
- Lad konsekvent barnet få medbestemmelse inden for overordnede rammer;
  - giv det 2 valgmuligheder, når det giver mening
- Barnets trivsel vil øges, og dets adfærd vil ændre sig i positiv retning, når det på den måde føler sig set, hørt og medinddraget;
  - (når alle indgåede aftaler overholdes af de voksne)

© Jonna Jepsen

53

For tidligt fødte børn i institution og skole Hvad kan vi gøre?

Konflikthåndtering – ved kravsætning

- Inden du stiller et krav til barnet:
  - Vurdér om det i den givne situation er i stand til at imødekomme det
- Når barnet er frustreret over ikke at måtte noget, så sig:
  - Det forstår jeg godt. Men det kan vi ikke i dag. Kom, nu går vi udenfor og ...
- Undgå at forhandle og argumentere med barnet
- Undgå på afstand at gentage "kom nu i gang" eller "nu vil jeg ikke sige det mere"
- Formulér: "Nu tager/gør/går osv. du/vi..." og "Nu må du... /Nu kan vi..."
- Når barnet modsætter sig et krav, og det reagerer kraftigt:
  - Gå lidt væk og få ro på. Kom tilbage og gentag beskeden
  - Eller giv barnet 2 valgmuligheder:
    - Medbestemmelse gør det nemmere for barnet at acceptere og imødekomme krav og rammer

54

For tidligt fødte børn i institution og skole Hvad kan vi gøre?

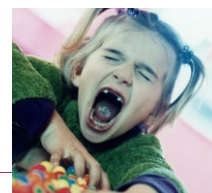

Konflikthåndtering – ved kravsætning

- Sæt dig ved barnet, hold om det og sig, at du hjælper det, at I er sammen om det
- Anerkend barnet, når det lykkes at håndtere følelsen godt. "Det var dejligt at se!"
- Hold fast i dit krav – hver gang, men under hensyntagen til barnets tilstand og behov;
  - Skiftende meldinger gør barnet utrygt
  - Det vil i højere og højere grad søge dine grænser
  - Vage/skiftende grænser barnet tager styringen i relationen
- Praktiser en logisk konsekvens i sammenhæng med temaet, når det er nødvendigt;
  - Du kan kun ride, når du har din hjelm på (positiv formulering)
  - Ved positiv formulering fokuserer barnet på at komme til at ride
  - Ved negativ formulering fokuserer barnet på ikke at måtte ride
  - Det vil da sandsynligvis hænge fast i afvisningen

55

For tidligt fødte børn i institution og skole Hvad kan vi gøre?

Konflikthåndtering – i situationen

- Bliv hos barnet, bevar roen og brug rolige og velovervejede ord
- Vis barnet tillid og giv det mulighed for selv at regulere sine følelser;
  - Signalér accept af reaktionen og afvent, at den aftager
  - Signalet kan enten sendes via kropssprog eller verbalt:
    - Jeg kan se, du er meget ophidset, og det er okay
    - Det ser ikke ud til, at det jeg siger/gør hjælper
    - Du ved, hvordan du skal finde ro igen, når du er ophidset
    - Jeg er lige her ved siden af, når du får brug for mig;
  - Giv barnet den nødvendige tid
- Lad ikke barnets reaktion påvirke dig. Træk vejret dybt. Tæl til 10
- Hjælp evt. barnet til ro via dybe vejtrækninger, en rolig hånd på lænden, sidde på gulvet

56

57

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Forældres traumer/negative følelsesmæssige påvirkninger:

- Problematisk graviditet (*IVF, ugunstige forhold i livmoderen eller stress*)
- Svær fødsel
- Angst for at miste (*tilknytning*)
- Angst for handicap/senfølger
- Forstyrret tidlig kontakt, svært at tolke signaler
- Ringe vilkår for positivt samvær pga. barnets ubehag og angst ved pleje
- Kommer nemt til at overstimulere barnet
- Flere år med svækket immunforsvar og andre følger
- Opslidende hverdag

58

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Forældrenes følelsesmæssige forudsætninger og indvirkningen på barnet

---

- Ubearbejdede følelser fra fødslen og opholdet på Neo
- Omgivelser der ikke forstår (*familie, venner professionelle*)
- Personlighed, eget selvværd og autenticitet
- Oplevelser og mønstre fra egen barndom
- Spejlneuroner
- Har manglet terapeutisk støtte

59

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Hvad kan vi gøre?

Konkret i forældresamarbejdet

- Barnets historie og tilstand som basis for forståelse af behov
- Forældreintuition
- Åbenhed, imødekommenhed
- Tydelig kommunikation
- Tale om positive oplevelser og observationer
- Faste aftaler om hente-/bringetider, ritualer og særlige forhold
- Behov for hyppig dialog/tæt sparring
- Notere barnets mønstre for konkret udgangspunkt;
Barnets bog som det fælles tredje
- Det svære budskab om signaler på mistrivsel:
  - *afklarende tilgang*
  - *nænsom, indlevende og ikke-anklagende kommunikation*
  - *indsatsforslag parat*

60

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte børn Udvalgte studier

© Jonna Jepsen

61

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Forskning

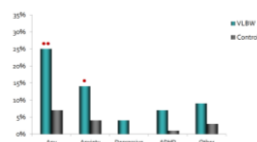
Studie fra Kingston (Sullivan/McGrath/Lester) 205 personer, født uge 24-34, ved 17 år

- Dårligere fysisk helbredstilstand og lavere vækst
- Flere sociale og skolemæssige udfordringer
- Indlæringsvanskeligheder viser sig først fra 2. klasse
- Mindst 1/3 har brug for ekstra hjælp i skolen
- Færre venner
- Større risiko for hjerteproblemer i voksenalderen
- Udpræget viljestyrke til at opnå succes
- Mors omsorg og ambassadørrolle vigtig for barnets evner og tilstand akademisk, socialt og fysisk

© Jonna Jepsen

62

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Forskning

Forskningskonklusioner:

- Selv efter standardiseret og omfattende måling kan pædiatere overse svækket kognitiv, motorisk og adfærdsmæssig udvikling
- Opfølgingsstudier over lange perioder kan underestimere udviklingsproblemer, når de ikke inkluderer detaljeret standardiseret test af et bredt udsnit af funktioner
- VLBW unge voksne har generelt en ringere fin- og grovmotorisk tilstand end fuldbårne
- Nedsat tempo ser ud til at være en underliggende årsag
- Fund over lang tid indikerer, at VLBW-børn ikke er vokset fra deres (sænse)motoriske problemer, når de kommer ind i voksenalderen
- Præmature, men ikke dysmature teenagere, har en høj risiko for at udvikle psykiatriske symptomer og lidelser ved 14 års-alderen;
  - især opmærksomhedsforstyrrelser, angst og problemer med det sociale liv
- Børn med lav fødselsvægt – uanset om de er dysmature eller præmature – har forhøjet risiko for psykiatriske lidelser som unge voksne

63

Kilde: En del af studiet: "Konsekvenser af lav fødselsvægt i et fuldt livsperspektiv" baseret på 57 internationale publikationer
 Fuld præsentation ved professor Kari A. I. Evensen, Norges Teknisk-Naturvidenskabelige Universitet (NTNU)

© Jonna Jepsen

For tidligt fødte i pædagogiske tilbud Forskning

- Hjerneforskeres viden begrænset
- Variation i resultater
(8 undersøgelser af ADHD-symptomer hos præmaturfødte: 5-32%)
- Intelligensbegrebet:

Nudansk ordbog:
 "Evnen til at forstå, tænke, analysere"

Alternativ:

- Logisk matematisk	- Kropslig
- Sproglig	- Personlig
- Musikalsk	- Social
- Rumligt visuel	- Naturalistisk
- Eksistentiel	

- Test baseret på IQ (sprog, aritmetik, blokdesign, billedarrangement)
- Udvikling af psykosocialt liv stimulerer IQ (nye synaptiske forbindelser)
- Intelligensfundamentet ligger i cellerne
- Samarbejdet mellem cellerne afgør barnets intelligens
- Potentiale ofte hæmmet hos for tidlig fødte

64

© Jonna Jepsen

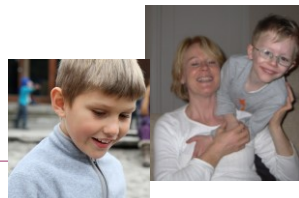

Interventionsprojekt Resultater

Lindevangskolen
2 specialklasser
01.07.-01.11.2011

Signifikant forbedring af børnenes trivsel, funktionsniveau og indlæring

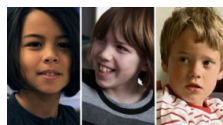
- Forældresamtaler
- Daglig sansemotorisk trænings- og stimuleringsindsats
- Drømmetema: Kreativ proces = selvindsigt og øget selvværd
- Forældres, læreres og pædagogers skærpede bevidsthed
- Optimeret samarbejde og koordinering mellem hjem og skole
- Tættere relationer, mere nærvær, tro på potentialer og kompetencer

© Jonna Jepsen

65

Interventionsprojekt Resultater

Lindevangskolen
2 specialklasser
01.07.-01.11.2011

På bare 4 måneder – en 100 % succesrate på at afhjælpe:

- Ekstraordinært kraftige reaktioner
- Lav stresstærskel
- Hyppige ritualer
- Manglende konfliktløsningsevne

Desuden

- 75 % af eleverne med koncentrationsbesvær fik en markant bedring
- 80 % af eleverne med mgl. impuls kontrol fik væsentlig forbedring
- 80 % af eleverne med svækket indlæringsevne fik den optimeret og blev bl.a. bedre til at læse

Læs mere om projektet og se hele projektafhandlingen her:
<https://www.praematurspecialisten.dk/skoletrivsel/skoleprojekt/>

66

© Jonna Jepsen